

KAP.430.006.2023
Nr ewid. 32/2023/P/23/001/KAP

Informacja o wynikach kontroli

Wykonanie budżetu państwa w 2022 r.
w części 82 – Subwencje ogólne
dla jednostek samorządu terytorialnego
oraz w części 84 – Środki własne
Unii Europejskiej

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

Dyrektor Departamentu Administracji Publicznej

Bogdan Skwarka

Akceptuję:

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Małgorzata Motylow

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś

Warszawa, dnia 10.05.2023r.

Najwyższa Izba Kontroli
Ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
2. OCENA OGÓLNA	7
3. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W CZĘŚCI 82 – SUBWENCJE OGÓLNE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	9
3.1. DOCHODY BUDŻETOWE	9
3.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA.....	9
3.3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ	12
3.4. KSIĘGI RACHUNKOWE.....	13
4. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W CZĘŚCI 84 – ŚRODKI WŁASNE UNII EUROPEJSKIEJ	14
4.1. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA.....	14
4.2. SPRAWOZDAWCZOŚĆ	15
4.3. KSIĘGI RACHUNKOWE.....	16
4.4. SPRAWOZDANIA SPORZĄDZANE W RAMACH SYSTEMU KONTROLI ŚRODKÓW WŁASNYCH UNII EUROPEJSKIEJ.....	16
5. INFORMACJE DODATKOWE.....	17
6. ZAŁĄCZNIKI.....	18
6.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCI 82 – SUBWENCJE OGÓLNE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO.....	18
6.2. DOCHODY BUDŻETOWE W CZĘŚCI 82 – SUBWENCJE OGÓLNE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO.....	19
6.3. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 82 – SUBWENCJE OGÓLNE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO.....	20
6.4. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCI 84 – ŚRODKI WŁASNE UNII EUROPEJSKIEJ	22
6.5. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 84 – ŚRODKI WŁASNE UNII EUROPEJSKIEJ.....	23
6.6. SKŁADKI PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2019-2022.....	24
6.7. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI	25

1. WPROWADZENIE

Cel kontroli

Ocena wykonania budżetu państwa na rok 2022 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego oraz części 84 – Środki własne Unii Europejskiej.

Zakres kontroli

W części 82 i 84:

- planowanie i realizacja wydatków budżetu państwa,
- sporządzanie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych,
- prowadzenie ksiąg rachunkowych w zakresie odnoszącym się do dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa

Ponadto w części 82:

- analiza porównawcza danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Natomiast w części 84:

- realizacja zadań dysponenta części 84 w zakresie terminowego opracowania i przekazania odbiorcom sprawozdań sporządzanych w ramach systemu kontroli środków własnych Unii Europejskiej.

Jednostka kontrolowana

Ministerstwo Finansów

Dysponentem części budżetowej 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego oraz części budżetowej 84 – Środki własne Unii Europejskiej jest Minister Finansów (dalej: Minister)¹.

W 2022 r. w częściach budżetowych 82 i 84 nie funkcjonowali dysponenti niższego stopnia.

Część 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego

Działania związane z wykonaniem budżetu państwa w części 82 były realizowane przez Departament Finansów Samorządu Terytorialnego w Ministerstwie Finansów (dalej: Departament ST). Do zadań Departamentu ST należało m.in.:

- prowadzenie spraw związanych z planowaniem i ustalaniem kwot poszczególnych części subwencji ogólnej i wpłat do budżetu państwa oraz podziałem rezerw subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego;
- ustalanie dla jednostek samorządu terytorialnego kwot subwencji ogólnej i wpłat do budżetu państwa, a także informowanie tych jednostek o wysokości ustalonych kwot;
- monitorowanie i analizowanie terminowości i prawidłowości regulowania zobowiązań z tytułu zwrotów nienależnie otrzymanych części subwencji ogólnej, a także inicjowanie postępowania egzekucyjnego wobec jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wpłat do budżetu państwa i nienależnie otrzymanych części subwencji ogólnej;
- prowadzenie ewidencji finansowo-księgowej dochodów i wydatków w części 82 oraz sporządzanie sprawozdań budżetowych i finansowych w zakresie tej części budżetowej.

W ramach części 82 finansowano subwencje ogólne przekazywane jednostkom samorządu terytorialnego z budżetu państwa na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego².

W 2022 r. w części 82 zrealizowano dochody w wysokości 3 490 848,6 tys. zł (0,7% dochodów budżetu państwa) oraz wydatki w wysokości 74 916 805,9 tys. zł (14,5% wydatków budżetu państwa).

Część 84 – Środki własne Unii Europejskiej

Działania związane z wykonaniem budżetu państwa w części 84 były realizowane przez Departament Współpracy Międzynarodowej (dalej: Departament WM). Do zadań Departamentu WM należało m.in.:

- prowadzenie działań związanych z uczestnictwem RP w systemie środków własnych Unii Europejskiej (dalej: UE);
- realizowanie działań związanych z rocznym budżetem ogólnym UE, jak i mechanizmami pokrewnymi dla budżetu UE oraz prowadzenie prac analitycznych związanych z przygotowaniem, przeglądem i realizacją wieloletnich ram finansowych UE, a także konsekwencjami budżetowymi zmian w strategicznych politykach wspólnotowych;

¹ Na podstawie § 2 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 grudnia 2009 r. w sprawie klasyfikacji części budżetowych oraz określenia ich dysponentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 907, ze zm.), w związku z § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 października 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Finansów (Dz. U. poz. 1947) oraz § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2022 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Finansów (Dz. U. poz. 939).

² Dz. U. z 2022 r. poz. 2267, dalej: ustawa o dochodach jst.

- prowadzenie obsługi finansowo-księgowej dochodów i wydatków w części 84 oraz sporządzanie sprawozdań budżetowych i finansowych w zakresie tej części budżetowej.

W ramach części 84 – Środki własne Unii Europejskiej finansowano, zgodnie z obowiązującymi przepisami, składkę przekazywaną przez Polskę do budżetu Unii Europejskiej w ramach tzw. „Systemu środków własnych Unii Europejskiej”. W 2022 roku system ten funkcjonuje w oparciu o następujące przepisy:

- decyzję Rady (UE, Euratom) Nr 2020/2053 z dnia 14 grudnia 2020 r w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej oraz uchylająca decyzję 2014/335/UE, Euratom³;
- rozporządzenie Rady (UE, Euratom) Nr 609/2014 z dnia 26 maja 2014 r. w sprawie metod i procedur udostępniania tradycyjnych zasobów własnych, zasobów własnych opartych na VAT i zasobów własnych opartych na DNB oraz w sprawie środków w celu zaspokojenia potrzeb gotówkowych⁴;
- rozporządzenie Rady (UE, Euratom) 2021/770 z dnia 30 kwietnia 2021 r. w sprawie obliczania zasobów własnych opartych na odpadach opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddawanych recyklingowi, metod i procedury udostępniania tych zasobów własnych, w sprawie środków w celu zaspokojenia potrzeb gotówkowych oraz w sprawie niektórych aspektów zasobów własnych opartych na dochodzie narodowym brutto⁵.

Do środków własnych UE zgodnie z obowiązującymi przepisami zalicza się następujące kategorie wydatków:

- wpłaty państw członkowskich obliczone na podstawie dochodu narodowego brutto (dalej: środki własne z tytułu DNB);
- wpłaty państw członkowskich obliczone na podstawie podatku VAT (dalej: środki własne z tytułu VAT);
- tradycyjne środki własne (ang. *traditional own resources* – TOR, dalej: TŚW),
- wpłaty państw członkowskich obliczone na podstawie masy odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddanych recyklingowi;
- mechanizmy korekcyjne polegające na obniżeniu wpłat opartych na DNB.

Wysokość składki dotyczącej środków własnych z tytułu DNB jest kalkulowana poprzez podzielenie niepokrytych potrzeb budżetowych UE pomiędzy państwa członkowskie UE, proporcjonalnie do udziału DNB danego państwa członkowskiego w sumie DNB wszystkich państw członkowskich.

Wysokość składki z tytułu VAT określa się przez zastosowanie jednolitej stawki VAT, wyznaczonej przez Komisję Europejską (dalej: KE) do zharmonizowanej podstawy VAT, obliczonej przez państwo członkowskie w zgodzie z zasadami wspólnotowymi.

Do tradycyjnych środków własnych wlicza się opłaty celne pobierane w odniesieniu do handlu z państwami nieczłonkowskimi na podstawie Wspólnej Taryfy Celnej. W odniesieniu do tradycyjnych środków własnych UE państwa członkowskie odprowadzają do budżetu ogólnego UE 75% pobranych opłat, natomiast pozostałe 25% zatrzymują jako tzw. „koszty poboru”.

Wysokość wpłaty środków własnych od plastiku obliczana jest na podstawie masy odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddanych recyklingowi. Jednolita stawka wynosi 0,80 euro za każdy kilogram odpadów w danym roku.

³ Dz. Urz. UE L 424 z 15.12.2020, s. 1.

⁴ Dz. Urz. UE L 168 z 07.06.2014, s. 39, ze zm., dalej: rozporządzenie Rady nr 609/2014.

⁵ Dz. Urz. UE L 165 z 11.05.2021, s. 15.

Wpłata na finansowanie mechanizmów korekcyjnych (obniżenie wkładów opartych na DNB) ustalonych na lata 2021-2027 dla Austrii, Danii, Niemiec, Niderlandów i Szwecji.

W 2022 r. w części 84 zrealizowano wydatki budżetu państwa w wysokości 34 293 904,7 tys. zł (6,6% wydatków budżetu państwa).

W zakresie części 82 i 84 kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶.

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

2. OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli
ocenia pozytywnie
wykonanie budżetu
państwa w 2022 r.
w części 82 – Subwencje
ogólne dla jednostek
samorządu
terytorialnego

Część 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego.

Minister wykonując budżet państwa w 2022 r. w części 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego, zgodnie z przepisami i rzetelnie dokonał wyliczeń poszczególnych części subwencji ogólnej należnych jednostkom samorządu terytorialnego oraz wysokości wpłat do budżetu państwa, przekazał środki poszczególnych części subwencji ogólnej oraz prawidłowo rozdysponował rezerwy subwencji ogólnej do jednostek samorządu terytorialnego. Wydatki zostały poniesione zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁷ i aktach wykonawczych oraz zgodnie z planem finansowym. W badanej próbie wydatków 14 295 885,5 tys. zł, stanowiącej 19,1% wydatków w części 82, nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje prawidłowość i rzetelność sporządzenia rocznych sprawozdań dysponenta część 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego za 2022 r.:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1)

oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r., o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach kontrolowanej jednostki były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań budżetowych i sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Skontrolowane sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Sprawozdania przedstawiają wiarygodne dane o dochodach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach. Na podstawie przeprowadzonej kontroli ksiąg rachunkowych, stanowiących podstawę sporządzenia wyżej wymienionych sprawozdań, nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że księgi te w zakresie obejmującym zapisy dotyczące dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań prowadzone były nieprawidłowo.

Minister, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ufp, sprawował skuteczny nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu państwa w części 82.

W ocenie NIK przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania budżetu państwa w części 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego przedstawiona została w załączniku w pkt 6.1 do niniejszej informacji.

⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm., dalej: ufp.

Część 84 – Środki własne Unii Europejskiej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 84 – Środki własne Unii Europejskiej.

W wyniku kontroli wszystkich zrealizowanych w tej części wydatków budżetu państwa stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ufp i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego lub niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

Minister, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ufp, sprawował skuteczny nadzór i kontrolę nad realizacją budżetu państwa w części 84.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie prawidłowość i rzetelność sporządzania rocznych sprawozdań za 2022 r. przez dysponenta części 84 – Środki własne Unii Europejskiej:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania wydatków budżetu państwa w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r., o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w skontrolowanych sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Na podstawie przeprowadzonej kontroli ksiąg rachunkowych, stanowiących podstawę sporządzenia wyżej wymienionych sprawozdań, nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które pozwoliłyby na stwierdzenie, że księgi te w zakresie obejmującym zapisy dotyczące wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań prowadzone były nieprawidłowo. Sprawozdania przekazują prawdziwy obraz wydatków, a także należności i zobowiązań 2022 r.

W ocenie NIK przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Sprawozdania sporządzone w ramach systemu kontroli środków własnych Unii Europejskiej przekazywano terminowo do KE. Minister podejmował prawidłowe działania w zakresie opracowania i przekazania odbiorcom sprawozdań sporządzonych w ramach systemu kontroli środków własnych Unii Europejskiej.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania budżetu państwa w części 84 – Środki własne Unii Europejskiej przedstawiona została w załączniku pkt 6.4 niniejszej informacji.

3. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W CZĘŚCI 82 – SUBWENCJE OGÓLNE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

3.1. DOCHODY BUDŻETOWE

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. kontrola dochodów budżetowych w części 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, z wynikami z roku ubiegłego.

W ustawie budżetowej na 2022 r.⁸ dochody budżetu państwa w części 82 zostały zaplanowane w kwocie 3 450 660,0 tys. zł. Zrealizowano dochody w kwocie 3 490 848,6 tys. zł, tj. wyższej o 1,2% niż kwota planowana. Pochodziły one z wpłat jednostek samorządu terytorialnego, z przeznaczeniem na część równoważącą (2 565 868,0 tys. zł) i regionalną (884 998,9 tys. zł) subwencji ogólnej, zwrotów do budżetu państwa nienależnie pobranych w latach poprzednich kwot części oświatowej subwencji ogólnej (37 745,2 tys. zł) i części wyrównawczej subwencji ogólnej (1895,0 tys. zł) oraz odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat (341,5 tys. zł). Łącznie w 2022 r. z tytułu wpływu z wpłat jednostek samorządu terytorialnego do budżetu państwa, zrealizowano dochody od gmin, w tym miast na prawach powiatu w części gminnej, w kwocie 814 200,0 tys. zł, od powiatów i miast na prawach powiatów w części powiatowej w kwocie 1 751 668,0 tys. zł i od województw w kwocie 884 998,9 tys. zł, a z tytułu zwrotu do budżetu państwa nienależnie pobranej subwencji ogólnej za lata poprzednie i odsetek zrealizowano dochody w kwocie 39 981,7 tys. zł.

W porównaniu do roku 2021 wykonane dochody były w 2022 r. wyższe o 294 067,9 tys. zł, tj. o 9,2%, głównie w związku z większymi wpływami z tytułu wpłat jednostek samorządu terytorialnego do budżetu państwa z tytułu części regionalnej oraz części równoważącej subwencji ogólnej.

Zestawienie dochodów budżetowych w 2022 r. w części 82 zostało przedstawione w załączniku w pkt 6.2 do niniejszej informacji.

Na koniec 2022 r. według sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych w części 82 wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 52 885,5 tys. zł z tytułu niezwróconych przez jednostki samorządu terytorialnego nienależnie otrzymanych kwot części oświatowej i wyrównawczej subwencji ogólnej. W porównaniu z rokiem 2021 należności ogółem były niższe o 4694,0 tys. zł, co wynikało w szczególności ze spadku kwot z tytułu zwrotu nienależnie uzyskanych kwot części oświatowej i braku należności z tytułu nienależnie uzyskanych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej. Na koniec 2022 r. nie wystąpiły zaległości.

3.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA

Minister, z zachowaniem terminów określonych w art. 33 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o dochodach jst, poinformował poszczególne jednostki samorządu terytorialnego o planowanych, jak i wynikających z ustawy budżetowej na 2022 r., rocznych kwotach części subwencji ogólnej.

Wydatki budżetu państwa w części 82 zostały zrealizowane w 2022 r. w kwocie 74 916 805,9 tys. zł, co stanowiło prawie 100,0% planu po zmianach (74 917 043,2 tys. zł). W porównaniu do wydatków zrealizowanych w roku 2021 (82 318 392,0 tys. zł) wydatki w 2022 r. zmniejszyły się o 7 401 586,1 tys. zł, tj. o 9,0%. Zmniejszenie związane było w szczególności z jednorazowym charakterem zwiększenia o 12 000 000,0 tys. zł wydatków w 2021 r. wynikającego z ustawy z dnia 1 października 2021 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2021¹⁰. Wszystkie wydatki zostały zrealizowane w dziale 758 – Różne

⁸ Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r., poz. 270), dalej: ustawa budżetowa.

⁹ Środki przekazane w 2021 r. w związku z wyzwaniem samorządów wynikającymi z wdrożenia rozwiązań Polskiego Ładu (8 000 000,0 tys. zł) oraz w celu wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego w realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę oraz kanalizacji (4 000 000,0 tys. zł).

¹⁰ Dz. U. poz. 1900.

rozliczenia, w ramach dwóch grup ekonomicznych: dotacje i subwencje – 99,5 % oraz wydatki majątkowe – 0,5 %. Wydatki majątkowe przeznaczono na dofinansowanie inwestycji na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu.

Plan wydatków w części 82 został w trakcie roku zwiększony łącznie o 2 712 356,2 tys. zł, z tego:

- środkami z rezerwy celowej poz. 16 – *Zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa*, na część rekompensującą subwencji ogólnej o 3163,1 tys. zł.
- środkami z rezerwy celowej poz. 29 – *Zmiany systemowe w finansowaniu jednostek samorządu terytorialnego, w tym w finansowaniu zadań oświatowych* łącznie o kwotę 2 709 193,1 tys. zł, z tego na zwiększenie części oświatowej subwencji ogólnej wraz z rezerwą tej części (2 616 800,0 tys. zł) z przeznaczeniem na podwyżki wynagrodzeń dla nauczycieli¹¹, zatrudnienie pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych, doradców zawodowych¹², podwyżki dla nauczycieli początkujących¹³, rezerwę części oświatowej subwencji ogólnej¹⁴ oraz na uzupełnienie dochodów gmin i powiatów w związku ze skutkiem zmian w dochodach tych jednostek (92 393,1 tys. zł).

W roku 2022 dysponent części 82 nie dokonywał blokad środków budżetowych.

Zestawienie wydatków budżetowych w części 82 zostało przedstawione w załączniku w pkt 6.3 niniejszej informacji.

Część oświatowa subwencji ogólnej została przekazana wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego w łącznej kwocie 55 942 152,7 tys. zł (w tym 460 592,4 tys. zł z tytułu rozdysponowania rezerwy oświatowej), z tego:

- 34 527 409,5 tys. zł (w tym 250 175,3 tys. zł z rezerwy oświatowej) – 2477 gminom,
- 20 719 849,9 tys. zł (w tym 208 857,3 tys. zł z rezerwy oświatowej) – 380 powiatom (w tym 66 miastom na prawach powiatu),
- 694 893,3 tys. zł (w tym 1559,8 tys. zł z rezerwy oświatowej) – 16 województwom.

Wydzielona z części oświatowej subwencji ogólnej na 2022 r. rezerwa oświatowa (0,5% części oświatowej) w wysokości 266 628,5 tys. zł¹⁵ w trakcie roku została zwiększona o 192 185,7 tys. zł ze środków pochodzących z rezerwy celowej poz. 29 oraz zasilona środkami ze zmniejszeń części oświatowej subwencji ogólnej na 2022 r. (1778,2 tys. zł). Środki z rezerwy zostały rozdysponowane na podstawie 11 wniosków Ministra Edukacji i Nauki, w oparciu o zaakceptowane przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego *Kryteria podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2022*, w terminie do 30 listopada 2022 r., tj. zgodnie z art. 28 ust. 4 ustawy o dochodach jst. Środkami z rezerwy oświatowej dofinansowano w szczególności zajęcia wspomagające uczniów w opanowaniu i utrwalaniu wiadomości i umiejętności z wybranych obowiązkowych zajęć z zakresu kształcenia ogólnego oraz zajęć z języka mniejszości narodowej, mniejszości etnicznej i języka regionalnego oraz dofinansowanie wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych oraz dofinansowanie wyposażenia w pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji podstawy programowej z przedmiotów przyrodniczych w publicznych szkołach podstawowych.

Część wyrównawcza subwencji ogólnej została terminowo przekazana 2471 jednostkom samorządu terytorialnego w łącznej kwocie 14 712 308,3 tys. zł, z czego:

- 9 569 308,2 tys. zł – 2137 gminom,
- 2 823 338,8 tys. zł – 320 powiatom (w tym 30 miastom na prawach powiatu),
- 2 319 661,3 tys. zł – 14 województwom.

¹¹ Zwiększenie o kwotę 1 671 100,0 tys. zł w związku z art. 4 ustawy z dnia 24 marca 2022 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela (Dz. U. poz. 935).

¹² Zwiększenie o 514 500,0 tys. zł w związku z art. 30 ustawy z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1116).

¹³ Zwiększenie o 251 200,0 tys. zł w związku z art. 23 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1730).

¹⁴ Zwiększenie o 180 000,0 tys. zł na podstawie art. 54 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. poz. 2445, ze zm.).

¹⁵ 0,5% ogólnej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, która została określona w ustawie budżetowej na 2022 r. w kwocie 53 325 538,0 tys. zł.

Część równoważącą i część regionalną subwencji ogólnej przekazano terminowo jednostkom samorządu terytorialnego w łącznej kwocie 3 073 552,8 tys. zł, z tego:

- 436 885,9 tys. zł – 1510 gminom,
- 1 751 668,0 tys. zł – 377 powiatom (w tym 65 miastom na prawach powiatu),
- 884 998,9 tys. zł – 15 województwom.

Część rekompensująca subwencji ogólnej, w łącznej kwocie 3163,1 tys. zł została terminowo przekazana trzem gminom wymienionym w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie wykazu gmin, którym przysługuje część rekompensująca subwencji ogólnej za rok 2021¹⁶, tj. dla miasta Legnica w kwocie 20,0 tys. zł, miasta Wałbrzych w kwocie 64,7 tys. zł i miasta Gliwice w kwocie 3078,4 tys. zł. Podstawą określenia kwoty części rekompensującej subwencji ogólnej były dane dotyczące 2021 r. zawarte we wnioskach gmin o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej na wyrównanie ubytku dochodów wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków położonych na terenie specjalnych stref ekonomicznych.

Wydatki na uzupełnienie subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego, w 2022 r. wyniosły łącznie 1 185 629,0 tys. zł (100,0% planu po zmianach), z czego 865 629,0 tys. zł w rozdziale 75802 – *Uzupełnienie subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego* oraz 320 000,0 tys. zł w rozdziale 75819 – *Rezerwa subwencji ogólnej dla województw*. Jednostkom samorządu terytorialnego przekazano:

- 316 260,3 tys. zł z rezerwy, o której mowa w art. 26 ust. 1 ustawy o dochodach jst,
- 320 000,0 tys. zł z rezerwy, o której mowa w art. 70d ust. 1 ustawy o dochodach jst,
- 456 975,6 tys. zł rezerwy, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jst,
- 92 393,1 tys. zł z rezerwy, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jst na podstawie art. 36b ustawy o dochodach jst.

Całość kwoty z rezerwy, o której mowa w art. 26 ust. 1 ustawy o dochodach jst, została rozdysponowana przez Ministra w porozumieniu z Ministrem Infrastruktury. Kryteria podziału rezerwy zostały pozytywnie zaopiniowane przez Zespół ds. Infrastruktury, Rozwoju Lokalnego Polityki Regionalnej i Środowiska Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, a środki z rezerwy przekazano w dziewięciu transzach, 102 jednostkom samorządu terytorialnego, na dofinansowanie:

- inwestycji na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu w kwocie 271 659,5 tys. zł (85,9% rezerwy),
- utrzymania rzecznych przepraw promowych o średnim natężeniu ruchu w skali roku powyżej dwóch tysięcy pojazdów na dobę (w Świnoujściu) w kwocie 25 000,0 tys. zł (7,9% rezerwy),
- remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu w kwocie 19 600,8 tys. zł (6,2% rezerwy).

Środki z rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 70d ust. 1 ustawy o dochodach jst, w kwocie 320 000,0 tys. zł na dofinansowanie budowy, przebudowy, remontu, utrzymania, ochrony dróg wojewódzkich i zarządzania tymi drogami, zostały przekazane przez Ministra 12 województwom¹⁷, w oparciu o dane dotyczące powierzchni dróg wojewódzkich, przekazane przez Ministra Infrastruktury.

Środki z rezerwy, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jst, zostały rozdysponowane stosownie do art. 36a ust. 3 ustawy o dochodach jst, w oparciu o zasady podziału rezerwy subwencji ogólnej na 2022 r., przyjęte przez Zespół do Spraw Systemu Finansów Publicznych Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, pomiędzy 370 gmin (356 975,6 tys. zł) i 302 powiaty (100 000,0 tys. zł), z tego:

- dla 282 gmin, których dochody podatkowe za rok 2021 oraz planowane na rok 2022 powiększone o część wyrównawczą i część równoważącą subwencji ogólnej ustalone na 2022 r. i pomniejszone o wpłaty, o których mowa w art. 29 ustawy o dochodach jst ustalone na 2022 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca, są niższe niż 88% średnich dochodów wszystkich gmin z tych samych tytułów, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju (248 960,6 tys. zł),
- dla 87 gmin, które w 2022 r. dokonały wpłat do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin w wysokości wynikającej z art. 29 ustawy o dochodach jst i których dochody podatkowe w przeliczeniu na jednego mieszkańca, przyjęte do wyliczenia wpłat na

¹⁶ Dz. U. poz. 2274.

¹⁷ Województwa: dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, lubuskie, opolskie, podkarpackie, podlaskie, pomorskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie.

rok budżetowy, są niższe niż 2000% średnich dochodów podatkowych wszystkich gmin, w przeliczeniu na mieszkańca kraju (100 000,0 tys. zł),

- dla 302 powiatów, które w 2021 r. otrzymały z budżetu państwa dotacje celowe na realizację bieżących zadań własnych z zakresu domów pomocy społecznej (100 000,0 tys. zł),
- dla 2 gmin, na podstawie art. 36a ust. 1 pkt 2 lit. d ustawy o dochodach jst, z przeznaczeniem na wsparcie finansowe inwestycji w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę (8015,0 tys. zł¹⁸).

Środki z rezerwy przekazano na rachunki właściwych gmin i powiatów w terminie zgodnym z art. 36a ust. 5 ustawy o dochodach jst.

Zwiększenie rezerwy, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jst, środkami z rezerwy celowej poz. 29 w kwocie 92 393,1 tys. zł, w związku z wejściem w życie od 1 stycznia 2022 r. art. 36b ustawy o dochodach jst, zostało rozdysponowane pomiędzy 198 gmin (81 465,6 tys. zł) oraz 24 powiaty (10 927,5 tys. zł). Podziału dokonano na podstawie przygotowanych przez Ministra kryteriów zakładających uzupełnienie dochodów jednostkom samorządu terytorialnego, których planowane dochody z tytułu udziału we wpływach z podatków dochodowych PIT i CIT w 2022 roku, powiększone o środki otrzymane w 2021 roku z tytułu podziału 8 mld zł na uzupełnienie subwencji ogólnej, były niższe od dochodów z tytułu udziału w podatkach PIT i CIT prognozowanych przez te jednostki na rok 2022 w wieloletniej prognozie finansowej (według stanu na 5 maja 2021 r.)¹⁹.

W wyniku badania próby wydatków budżetu państwa w 2022 r. w części 82, w kwocie 14 295 885,5 tys. zł, stanowiącej 19,1% wydatków w tej części stwierdzono, że zostały one rzetelnie zaplanowane oraz zrealizowane z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ufp i aktach wykonawczych. Środki z rezerwy subwencji ogólnej zostały rozdysponowane do jednostek samorządu terytorialnego zgodnie z przepisami ustawy o dochodach jst.

Na koniec 2022 r. w części 82 nie wystąpiły zobowiązania.

Dysponent części 82 sprawował skuteczny nadzór i kontrolę nad prawidłowością realizacji wydatków, m. in. w formie kwartalnych analiz sporządzanych przez Departament ST i przekazywanych nadzorującemu Sekretarzowi Stanu w Ministerstwie.

3.3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2022 r. przez dysponenta części 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego, tj.:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w wyżej wymienionych sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Sprawozdania zostały sporządzone przez dysponenta części 82 terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań.

Sprawozdania przedstawiają wiarygodne dane o dochodach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach.

W okresie do zakończenia kontroli 3 kwietnia 2023 r., nie dokonywano korekt objętych kontrolą sprawozdań.

¹⁸ Z tego: gmina Kamienica – 3531,8 tys. zł, gmina Lubień 4483,2 tys. zł.

¹⁹ Kryteria podziału zostały negatywnie zaopiniowane przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego w trakcie posiedzenia plenarnego w dniu 30 marca 2022 r. w związku z zakwestionowaniem przez stronę samorządową przyjętej metodologii podziału.

3.4. KSIĘGI RACHUNKOWE

Badanie wiarygodności ksiąg rachunkowych dysponenta części 82 przeprowadzono na próbie 94 zapisów księgowych na łączną kwotę 1 104 762,4 tys. zł wylosowanych metodą monetarną, która została uzupełniona 171 zapisami na łączną kwotę 13 337 745,5 tys. zł dobranymi w sposób celowy. Stwierdzono, że wszystkie zbadane dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych.

W trakcie kontroli nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że w zakresie zapisów dotyczących dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań, księgi rachunkowe stanowiące podstawę sporządzenia sprawozdań dysponenta części 82 prowadzone były nieprawidłowo.

4. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W CZĘŚCI 84 – ŚRODKI WŁASNE UNII EUROPEJSKIEJ

4.1. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA

W części 84 – Środki własne Unii Europejskiej realizowane są wydatki dotyczące składki, jaką Polska przekazuje do budżetu UE. Składkę za 2022 r. obliczono zgodnie z metodologią Unii Europejskiej. Kalkulacja oparta została na projekcie budżetu UE przedłożonym przez KE, który zakładał wysokość polskiej wpłaty na poziomie 6673,3 mln euro, tj. 30 375 659,0 tys. zł²⁰, przy uwzględnieniu przyjętego na posiedzeniu Komitetu Doradczego ds. Środków Własnych UE kursu – 4,5518 zł/euro.

W ustawie budżetowej na rok 2022 wydatki w części 84 zaplanowano w kwocie 30 375 659,0 tys. zł.

W odniesieniu do roku 2022 KE przedłożyła pięć korekt do budżetu ogólnego UE:

- korekta nr 1 – przesunięcie niewykorzystanych w 2021 r. środków funduszy²¹ na zobowiązania m.in. w 2022 r. w związku z późnym wejściem w życie Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021–2027²² – bez wpływu na składkę;
- korekta nr 2 – pokrycie kosztów pierwszego przyjęcia i rejestracji osób uciekających z Ukrainy w łącznej kwocie 400 000 tys. euro w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (AMIF²³) oraz Instrumentu Zarządzania Granicami i Wizami (BMVI²⁴) – wzrost składki członkowskiej Polski o 6653,4 tys. euro (z tytułu DNB);
- korekta nr 3 – rozliczenie nadwyżki budżetowej za 2021 r. – zmniejszenie składki członkowskiej Polski o 121 989,8 tys. euro (z tytułu DNB);
- korekta nr 4 – rozliczenie skutków finansowych corocznej aktualizacji podstaw zasobów własnych VAT, DNB oraz plastiku uzgodnionych między KE a państwami członkowskimi na posiedzeniu ACOR²⁵ w dniu 23 maja 2022 r. – zwiększenie składki członkowskiej o 645 978,3 tys. euro, w tym 349 394,6 tys. euro (z tytułu wpłaty od plastiku, finansowania mechanizmów korekcyjnych oraz DNB i VAT) oraz prognoza TŚW na kwotę 296 583,7 tys. euro²⁶;
- korekta nr 5 – zmniejszenie zapotrzebowania na środki na płatności w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i Programu UE dla Zdrowia – zmniejszenie składki o 150 369,3 tys. euro (z tytułu DNB) oraz prognoza zwiększenia składki z tytułu TŚW na 186 467,3 tys. euro²⁷.

W efekcie przyjętych korekt polska składka do budżetu UE została ustalona w wysokości 7 280 656,6 tys. euro, tj. 33 468 450,4 tys. zł.

W styczniu 2022 r. dokonano wpłaty z tytułu rozliczenia nadpłaty za 2021 r. w kwocie 3331,4 tys. zł²⁸. W grudniu 2022 r. wystąpiła również dodatkowa płatność w wysokości 5088,7 tys. zł z tytułu korekty na rzecz państw członkowskich (Danii i Irlandii), które nie uczestniczą w finansowaniu szczególnego działania lub polityki UE (opt-out)²⁹.

Minister decyzjami w sprawie zmian w budżecie zwiększył w 2022 r. limit wydatków w części 84 środkami pochodzącymi z rezerw celowych:

²⁰ W przyjętym budżecie UE na 2022 r. polska składka wyniosła 6713,9 mln euro, co odpowiada kwocie 30 863,2 mln zł. Kursem przyjętym do przeliczenia składki był referencyjny kurs wymiany walut opublikowany przez Europejski Bank Centralny w Dzienniku Urzędowym UE z ostatniego dnia notowania w roku kalendarzowym poprzedzający rok budżetowy. W 2022 r. kurs płatności wynosił 4,5969 zł/euro.

²¹ Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury, Fundusz Sprawiedliwej Transformacji, Fundusz Azylu, Migracji i Integracji oraz Instrument na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz, Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

²² Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 2020/2093 z dnia 17 grudnia 2020 r. określające Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2020-2027 (Dz.U. UE. L 433 z 22.12.2020, s.11, ze zm.).

²³ Asylum, Migration and Intergration Fund.

²⁴ Border Management Visa.

²⁵ Advisory Committee on Own Resources (Komitet Doradczy Rady ds. Zasobów Własnych).

²⁶ Ujęte w budżecie UE kwoty dotyczące tej składki stanowią prognozę TŚW dla Polski, a wpłaty TŚW dokonywane są na podstawie rzeczywistego poboru ceł.

²⁷ jw.

²⁸ Kwota dotyczy korekty budżetu nr 6 UE na rok budżetowy 2021 przyjętego dnia 24 listopada 2021 r. (Dz. Urz. UE L 460 z 22.12.2021, s. 9).

²⁹ Kwota wpłaty została ustalona po odliczeniu pomniejszonej o 6640,7 tys. zł polskiej składki z tytułu nieuczestniczenia w finansowaniu Prokuratury Europejskiej (ang. European Public Prosecutor's Office - EPPO).

- o kwotę 3 364 768,8 tys. zł w celu pokrycia wpłaty składki z tytułu finansowania wkładów opartych na DNB, VAT, środka własnego od plastiku oraz mechanizmów korekcyjnych³⁰;
- o kwotę 553 476,9 tys. zł w celu pokrycia wpłat składki z tytułu TŚW w miesiącu grudniu 2022 r., w związku z ich zwiększonym poborem³¹.

Z przyznaných w części 84 środków z rezerw celowych wykorzystano kwotę 3 918 245,7 tys. zł, tj. 100%.

W 2022 r. dysponent części nie dokonywał blokad środków budżetowych.

W rezultacie zmian w planie finansowym limit środków na wydatki w 2022 r. w części 84 został ustalony na 34 293 904,7 tys. zł.

Wydatki w części 84 zostały zrealizowane w kwocie 34 293 904,7 tys. zł, co stanowiło 100% planu po zmianach i 106,4% wydatków roku 2021. Wyższy poziom wydatków wynikał m.in. ze zwiększenia składki z tytułu środków własnych od plastiku, zwiększenia składki z tytułu opłat celnych oraz aktualizacji danych makroekonomicznych dotyczących podstawy VAT.

Zestawienie wydatków budżetowych w części 84 zostało przedstawione w załączniku w pkt 6.5 niniejszej informacji.

W roku 2022 Polska zajmowała szóste, w 2021 r. siódme, a w latach 2019–2020 ósme miejsce wśród państw Unii Europejskiej pod względem wielkości składki wpłacanej do budżetu UE. Wielkość polskiej składki na tle innych krajów Unii Europejskiej zaprezentowano w załączniku w pkt 6.6 niniejszej informacji.

Na koniec 2022 r. w części 84 nie wystąpiły zobowiązania.

W wyniku kontroli wszystkich wydatków części 84 stwierdzono, że wpłata rat składek należnych do budżetu UE dokonywana była w kwotach i terminach zgodnych z obowiązującymi przepisami i procedurami. Do budżetu Unii Europejskiej przekazano wpłaty środków własnych z następujących tytułów:

- wpłata obliczona na podstawie dochodu narodowego brutto – 19 731 403,9 tys. zł;
- wpłata obliczona zgodnie z metodologią wynikającą z przepisów UE, na podstawie podatku od towarów i usług (VAT) – 4 201 696,7 tys. zł;
- wpłata z tytułu udziału w opłatach celnych i rolnych – 6 330 119,6 tys. zł;
- wpłata z tytułu finansowania obniżki wkładów opartych na DNB – 1 430 608,4 tys. zł;
- wpłata obliczona na podstawie masy odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddanych recyklingowi – 2 596 663,4 tys. zł;
- wpłata z tytułu odsetek karnych z tytułu zwłoki w przekazywaniu środków – 3 412,7 tys. zł³².

Dysponent części 84, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ufp sprawował skuteczny nadzór i kontrolę nad realizacją planu wydatków, m.in. poprzez bieżącą analizę i ocenę przebiegu realizacji tych wydatków. Przedmiotem tych analiz była terminowość i zgodność wydatków z ich przeznaczeniem w kontekście zmian wprowadzonych w budżecie UE i pozostałych płatności do budżetu UE, jak również zgodność dokonywanych wydatków z wewnętrznymi procedurami płatności.

4.2. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2022 r. przez dysponenta części 84 – Środki własne Unii Europejskiej:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1)

oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w wyżej wymienionych sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Sprawozdania zostały sporządzone przez dysponenta części 84 terminowo i prawidłowo pod

³⁰ Uruchomienie środków z rezerwy celowej cz. 83 poz. 79, decyzja MF/WM3.4143.3.1.2022.MF.5149 z dnia 22 listopada 2022 r., zwiększenie w rozdziale 75850 § 8510 o 1 504 404,7 tys. zł, w rozdziale 75850 § 8520 o 684 642,4 tys. zł, w rozdziale 75850 § 8570 o 184 707,6 tys. zł, w rozdziale 75850 § 8580 o 991 014 tys. zł.

³¹ Uruchomienie środków z rezerwy celowej cz. 83 poz. 79, decyzja MF/WM3.4143.3.2.2022.MF.5451 z dnia 15 grudnia 2022 r., zwiększenie w rozdziale 75850 § 8530 o 553 476,9 tys. zł.

³² Łączna kwota zapłaconych odsetek wynikająca z pism KE: nr BUDG/B3/NMR/Ib Ares(2021) 674689 z 4 listopada 2021 r., BUDG/B3/NMR/Ib Ares(2021) 7538577 z 7 grudnia 2021 r., nr BUDG/B3/LL/Ib Ares(2022) 6229627 z 9 września 2022 r. i BUDG/B3/NMR/Ib Ares(2021)6677387 z 28 września 2022 r. wraz ze sprawozdaniem nr 17-22-1 (pkt 3.2.b), dotyczących lat wcześniejszych.

względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Sprawozdania przedstawiają wiarygodne dane o wydatkach oraz związanych z nimi zobowiązaniach.

Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzonych sprawozdań.

W okresie do zakończenia kontroli 3 kwietnia 2023 r., nie dokonywano korekt objętych kontrolą sprawozdań.

4.3. KSIĘGI RACHUNKOWE

Badanie wiarygodności ksiąg rachunkowych dysponenta części 84 – Środki własne Unii Europejskiej przeprowadzono na podstawie wszystkich dokonanych w 2022 r. 65 zapisów księgowych i odpowiadających im 130 dowodów księgowych na łączną kwotę 34 293 904,7 tys. zł. Stwierdzono, że dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych.

W trakcie kontroli ksiąg rachunkowych stanowiących podstawę sporządzenia sprawozdań nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że w zakresie zapisów dotyczących wydatków oraz związanych z nimi zobowiązań, księgi rachunkowe stanowiące podstawę sporządzenia sprawozdań dysponenta części 84 prowadzone były nieprawidłowo.

4.4. SPRAWOZDANIA SPORZĄDZANE W RAMACH SYSTEMU KONTROLI ŚRODKÓW WŁASNYCH UNII EUROPEJSKIEJ

W ramach systemu kontroli środków własnych Unii Europejskiej w MF w 2022 r. sporządzono następujące sprawozdania:

- miesięczne i kwartalne sprawozdania sporządzane na podstawie art. 6 ust. 4 lit. a i b rozporządzenia Rady nr 609/2014;
- sprawozdanie roczne Krajowej Administracji Skarbowej o działalności i wynikach kontroli za 2022 r. dotyczące systemu zasobów własnych UE sporządzone na podstawie art. 6 ust. 1 rozporządzenia Rady (UE, Euratom) nr 2021/768 z dnia 30 kwietnia 2021 r. określającego środki wykonawcze dotyczące systemu zasobów własnych Unii Europejskiej oraz uchylającego rozporządzenie (UE, Euratom) nr 608/2014³³;
- sprawozdanie z wyliczenia podstaw środka własnego VAT, przekazane na podstawie art. 7 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1553/89 z dnia 29 maja 1989 r. w sprawie ostatecznych jednolitych warunków poboru środków własnych pochodzących z podatku od wartości dodanej³⁴.

Sprawozdania były przekazywane do KE w terminach określonych w przepisach, na podstawie których sporządzano te dokumenty.

W 2022 r. w MF prowadzony był rejestr wykrytych nadużyć i nieprawidłowości finansowych dotyczących tradycyjnych środków własnych UE, w ramach systemu informatycznego OWNRES służącego do wymiany on-line informacji w powyższym zakresie pomiędzy KE a krajami członkowskimi. Rejestr prowadzony był w odniesieniu do spraw powyżej 10,0 tys. euro, dotyczących tradycyjnych środków własnych UE, o których mowa w art. 5 ust. 1 rozporządzenia Rady nr 2021/768.

Badanie terminowości zgłaszania do KE informacji o wykrytych nieprawidłowościach finansowych, które przeprowadzono na próbie 20 spraw, tj. 22% zarejestrowanych w 2022 r. w systemie OWNRES³⁵, wykazało, że wszystkie zgłoszone sprawy zostały zatwierdzone w terminie określonym w art. 5 ust. 1 rozporządzenia Rady nr 2021/768, tj. w ciągu dwóch miesięcy po zakończeniu każdego kwartału, w którym wykryto nieprawidłowość lub nadużycie.

³³ Dz. Urz. UE L 165 z 11.05.2021, s. 1, dalej: rozporządzenie Rady nr 2021/768.

³⁴ Dz. Urz. UE L 155 z 07.06.1989, s. 9, ze zm.

³⁵ Według stanu na dzień 14 lutego 2023 r. w systemie zarejestrowane były 93 sprawy. Z dniem 1 września 2022 r. weszło w życie zarządzenie Ministra Finansów z dnia 31 sierpnia 2022 roku zmieniające zarządzenie w sprawie organizacji Krajowej Informacji Skarbowej, izby administracji skarbowej, urzędu skarbowego, urzędu celno-skarbowego i Krajowej Szkoły Skarbowości oraz nadania im statutów (Dz. Urz. Min. Fin. z 2022, poz. 90). W wyniku zmiany przepisów Izba Administracji Skarbowej w Katowicach rozpoczęła realizację scentralizowanego zadania w zakresie koordynowania systemu sprawozdawczości OWNRES przez Strategiczne Centrum Analiz, w tym wyznaczania osób Administratora i Zatwierdzającego oraz rozstrzygania o właściwości izby, bądź powierzenia izbie sporządzenia aktualizacji sprawozdania OWNRES.

5. INFORMACJE DODATKOWE

Czynności kontrolne w Ministerstwie prowadzono w okresie od 11 stycznia do 3 kwietnia 2023 r. Wystąpienie pokontrolne zostało skierowane do Ministra 17 kwietnia 2023 r. Najwyższa Izba Kontroli nie sformułowała uwag i wniosków pokontrolnych.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCI 82 – SUBWENCJE OGÓLNE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Oceny wykonania budżetu w części 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego dokonano stosując kryteria³⁶ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2022 roku*³⁷.

Dochody (D): 3 490 848,6 tys. zł

Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w roku 2022, planowanie i realizacja dochodów w części 82 nie były objęte szczegółowym badaniem. W związku z powyższym, przy ustalaniu łącznej kwoty G nie uwzględnia się dochodów.

Wydatki (W):	74 916 805,9 tys. zł
Łączna kwota (G = W):	74 916 805,9 tys. zł
Waga wydatków w łącznej kwocie:	$Ww = W : G = 1,0$
Nieprawidłowości w wydatkach (Ow):	nie stwierdzono nieprawidłowości
Ocena cząstkowa wydatków:	(5) pozytywna
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	pozytywna

³⁶ <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/standardy-kontroli-nik/>.

³⁷ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/analiza-budzetu-panstwa/>

6.2. DOCHODY BUDŻETOWE W CZĘŚCI 82 – SUBWENCJE OGÓLNE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie		
		tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
	Ogółem część 82 - Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego, z tego:	3 196 780,7	3 450 660,0	3 490 848,6	109,2	101,2
1.	Dział 758 - Różne rozliczenia, z tego:	3 196 780,7	3 450 660,0	3 490 848,6	109,2	101,2
1.1.	Rozdział 75801 - Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego	50 421,8	-	37 923,2	75,2	0,0
1.1.1.	§ 0910 - Odsetki od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	-	-	178,0	0,0	0,0
1.1.2.	§ 2940 - Zwrot do budżetu państwa nienależnie pobranej subwencji ogólnej za lata poprzednie	50 421,8	-	37 745,2	74,9	0,0
1.2.	Rozdział 75805 - Część rekompensująca subwencji ogólnej dla gmin	-	-	-	0,0	0,0
1.2.1.	§ 0910 - Odsetki od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	-	-	-	0,0	0,0
1.2.2.	§ 2940 - Zwrot do budżetu państwa nienależnie pobranej subwencji ogólnej za lata poprzednie	-	-	-	0,0	0,0
1.3.	Rozdział 75807 - Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla gmin	846,6	-	2 055,6	242,8	0,0
1.3.1.	§ 0910 - Odsetki od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	141,4	-	160,6	113,6	0,0
1.3.2.	§ 2940 - Zwrot do budżetu państwa nienależnie pobranej subwencji ogólnej za lata poprzednie	705,2	-	1 895,0	268,7	0,0
1.4.	Rozdział 75831 - Część równoważąca subwencji ogólnej dla gmin	808 345,2	813 992,0	814 202,0	100,7	100,0
1.4.1.	§ 0910 - Odsetki od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	1,1	-	2,0	177,8	0,0
1.4.2.	§ 2930 - Wpływy z wpłat jednostek samorządu terytorialnego do budżetu państwa	808 344,1	813 992,0	814 200,0	100,7	100,0
1.5.	Rozdział 75832 - Część równoważąca subwencji ogólnej dla powiatów	1 698 343,7	1 751 669,0	1 751 668,9	103,1	100,0
1.5.1.	§ 0910 - Odsetki od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	0,5	-	0,9	188,7	0,0
1.5.2.	§ 2930 - Wpływy z wpłat jednostek samorządu terytorialnego do budżetu państwa	1 698 343,3	1 751 669,0	1 751 668,0	103,1	100,0
1.6.	Rozdział 75833 - Część regionalna subwencji ogólnej dla województw	638 823,3	884 999,0	884 998,9	138,5	100,0
1.6.1.	§ 0910 - Odsetki od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	-	-	-	0,0	0,0

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych zweryfikowanych przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na 2022 r.

6.3. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 82 – SUBWENCJE OGÓLNE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem część 82 - Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego, w tym:	82 318 392,0	72 204 687,0	74 917 043,2	74 916 805,9	91,0%	103,8%	100,0%
1.	Dział 758 - Różne rozliczenia, w tym:	82 318 392,0	72 204 687,0	74 917 043,2	74 916 805,9	91,0%	103,8%	100,0%
1.1.	Rozdział 75801 - Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego (§ 2920)	52 222 758,0	53 325 538,0	55 942 338,0	55 942 152,7	107,1%	104,9%	100,0%
1.1.1.	§ 2920 - Subwencje ogólne z budżetu państwa	52 222 758,0	-	55 942 338,0	55 942 152,7	107,1%	-	100,0%
1.2.	Rozdział 75802 - Uzupełnienie subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego	12 759 388,2	335 999,0	865 629,0	865 629,0	6,8%	257,6%	100,0%
1.2.1.	§ 2190 - Rezerwy subwencji ogólnej	-	-	-	-	-	-	-
1.2.2.	§ 2750 - Środki na uzupełnienie dochodów gmin	6 435 389,2	-	438 441,2	438 441,2	6,8%	-	100,0%
1.2.3.	§ 2760 - Środki na uzupełnienie dochodów powiatów	1 732 000,0	-	110 927,4	110 927,4	6,4%	-	100,0%
1.2.4.	§ 2770 - Środki na uzupełnienie dochodów województw	256 000,0	-	-	-	0,0%	-	-
1.2.5.	§ 2790 - Środki utrzymanie rzecznych przepraw promowych oraz na remonty, utrzymanie, ochronę i zarządzanie drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu	49 894,9	-	44 600,8	44 600,8	89,4%	-	100,0%
1.2.6.	§ 6180 - Środki na inwestycje na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu	286 104,1	-	271 659,5	271 659,5	95,0%	-	100,0%

1.2.7.	§ 6280 - Środki otrzymane od pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	4 000 000,0	-	-	-	0,0%	-	-
1.3.	Rozdział 75803 - Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla powiatów (§ 2920)	2 999 685,0	2 823 339,0	2 823 339,0	2 823 338,8	94,1%	100,0%	100,0%
1.4.	Rozdział 75804 - Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla województw (§ 2920)	1 738 734,4	2 319 662,0	2 319 662,0	2 319 661,3	133,4%	100,0%	100,0%
1.5.	Rozdział 75805 - Część rekompensująca subwencji ogólnej dla gmin (§ 2920)	3 163,1	-	3 163,1	3 163,1	100,0%	-	100,0%
1.6.	Rozdział 75807 - Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla gmin (§ 2920)	9 500 640,6	9 629 489,0	9 569 357,2	9 569 308,2	100,7%	99,4%	100,0%
1.7.	Rozdział 75819 - Rezerwa subwencji ogólnej dla województw (§ 2770)	320 000,0	320 000,0	320 000,0	320 000,0	100,0%	100,0%	100,0%
1.8.	Rozdział 75831 - Część równoważąca subwencji ogólnej dla gmin (§ 2920)	436 856,2	813 992,0	436 886,9	436 885,9	100,0%	53,7%	100,0%
1.9.	Rozdział 75832 - Część równoważąca subwencji ogólnej dla powiatów (§ 2920)	1 698 343,3	1 751 669,0	1 751 669,0	1 751 668,0	103,1%	100,0%	100,0%
1.10.	Rozdział 75833 - Część regionalna subwencji ogólnej dla województw (§ 2920)	638 823,3	884 999,0	884 999,0	884 998,9	138,5%	100,0%	100,0%

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa zweryfikowanych przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na 2022 r.

6.4. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCI 84 – ŚRODKI WŁASNE UNII EUROPEJSKIEJ

Oceny wykonania budżetu w części 84 – Środki własne Unii Europejskiej dokonano stosując kryteria³⁸ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2022 roku*³⁹.

Wydatki (W):	34 293 904,7 tys. zł
Łączna kwota (G = W):	34 293 904,7 tys. zł
Waga wydatków w łącznej kwocie:	$Ww = W : G = 1,0$
Nieprawidłowości w wydatkach (Ow):	nie stwierdzono nieprawidłowości
Ocena cząstkowa wydatków:	(5) pozytywna
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	pozytywna

³⁸ <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/standardy-kontroli-nik/>

³⁹ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/analiza-budzetu-panstwa/>.

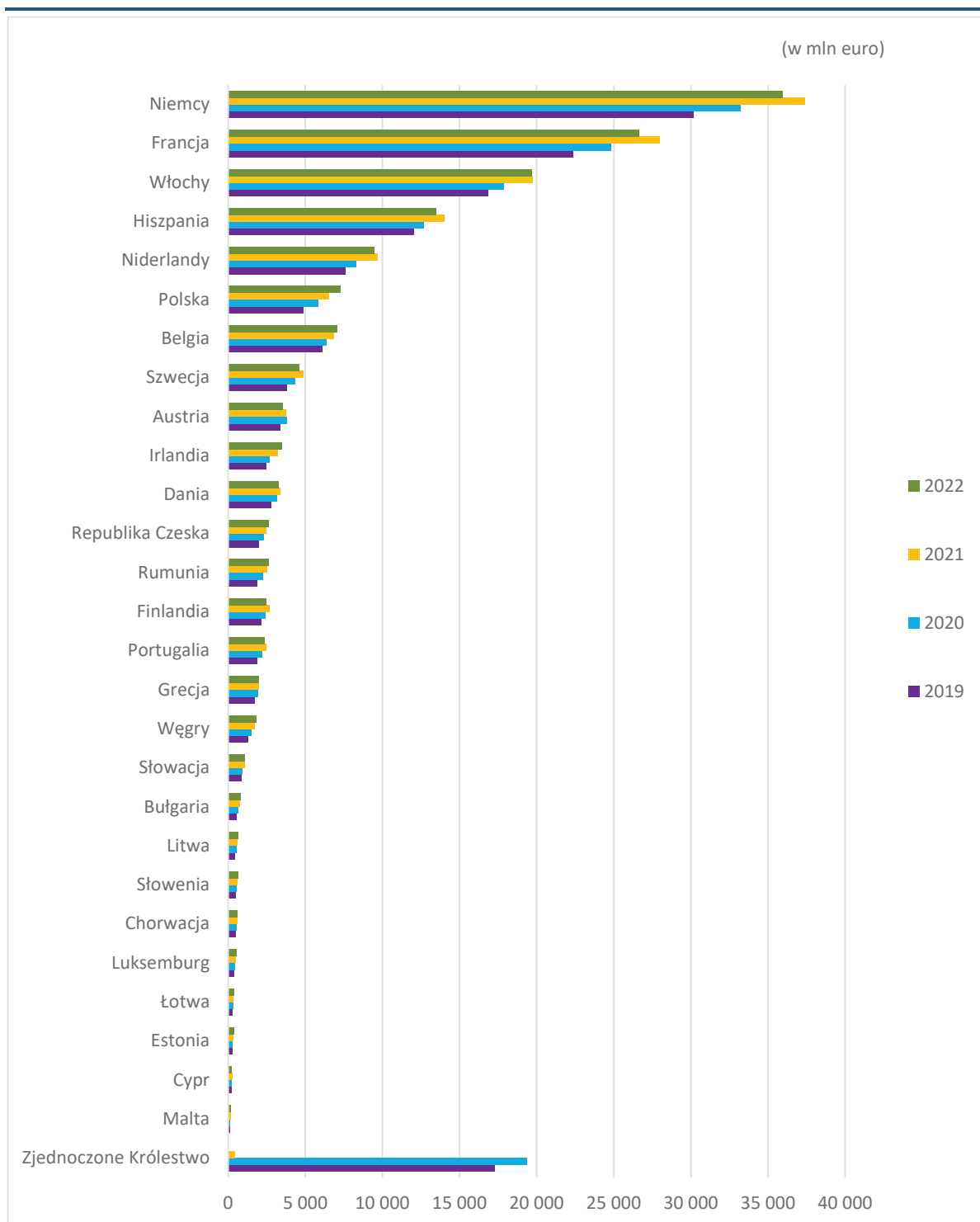
6.5. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 84 – ŚRODKI WŁASNE UNII EUROPEJSKIEJ

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022		6:3	6:4	6:5	
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach				Wykonanie
		tys. zł						%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem część 84 - Środki własne Unii Europejskiej, w tym:		32 230 378,3	30 375 659,0	34 293 904,7	34 293 904,7	106,4	112,9	100,0
1.	Dział 758 - Różne rozliczenia, w tym:	32 230 378,3	30 375 659,0	34 293 904,7	34 293 904,7	106,4	112,9	100,0
1.1	Rozdział 75850 - Rozliczenia z budżetem ogólnym UE z tytułu środków własnych	32 230 378,3	30 375 659,0	34 293 904,7	34 293 904,7	106,4	112,9	100,0
1.1.1	§ 8510 - Wpłata obliczona na podstawie Dochodu Narodowego Brutto	20 030 932,8	19 554 775,0	19 731 403,9	19 731 403,9	98,5	100,9	100,0
1.1.2	§ 8520 - Wpłata obliczona zgodnie z metodologią wynikającą z przepisów UE na podstawie podatku od towarów i usług	4 036 948,5	3 799 144,0	4 201 696,7	4 201 696,7	104,1	110,6	100,0
1.1.3	§ 8530 - Wpłata z tytułu udziału w opłatach celnych i rolnych	5 156 119,0	3 941 478,0	6 330 119,6	6 330 119,6	122,8	160,6	100,0
1.1.4	§ 8550 - Wpłata z tytułu różnych rozliczeń (odsetki)	4 165,9	0,0	3 412,7	3 412,7	81,9	-	100,0
1.1.5	§ 8560 - Wpłata z tytułu finansowania rabatu brytyjskiego	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-
1.1.6	§ 8570 - Wpłata z tytułu finansowania obniżki wkładów opartych na DNB	1 305 833,1	1 345 830,0	1 430 608,4	1 430 608,4	109,6	106,3	100,0
1.1.7	§ 8580 - Wpłata obliczona na podstawie masy odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddanych recyklingowi	1 696 379,1	1 734 432,0	2 596 663,4	2 596 663,4	153,1	149,7	100,0

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa zweryfikowanych przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na 2022 r.

6.6. SKŁADKI PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2019-2022

Opracowanie własne NIK, na podstawie danych zawartych w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej: Ostateczne przyjęcie (UE, Euratom) 2022/2396 budżetu korygującego nr 5 Unii Europejskiej na rok budżetowy 2022 – Dz. Urz. UE L 371.1 z dnia 29.12.2022, s. 12; Ostateczne przyjęcie (UE, Euratom) 2021/2221 budżetu korygującego nr 6 Unii Europejskiej na rok budżetowy 2021 z 24 listopada 2021 r. opublikowano w Dz. Urz. UE L460 z 22.12.2021, s. 9.; Ostateczne przyjęcie (UE, Euratom) 2021/118 budżetu korygującego nr 9 Unii Europejskiej na rok budżetowy 2020 – Dz. Urz. UE L47 z 10.02.2021, s. 1; Ostateczne przyjęcie (UE, Euratom) 2019/1818 budżetu korygującego nr 3 Unii Europejskiej na rok budżetowy 2019 – Dz. Urz. UE L 288 z 7.11.2019, s. 1.

6.7. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Finansów
8. Komisja Finansów Publicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
9. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
10. Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
11. Komisja do Spraw Unii Europejskiej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
12. Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej